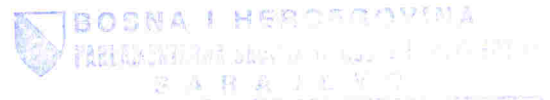

Broj:
Sarajevo, 10. 6. 2022.

IZVJEŠTAJ

s plenarnog zasjedanja Parlamentarne skupštine **Procesa saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP)**

Atina, 1. i 2. juni 2022.

Zamjenica predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH) Borjana Krišto i članovi Delegacije PSBiH u Parlamentarnoj skupštini Procesa saradnje u Jugoistočnoj Evropi (PSSEECP) Bariša Čolak, Ljubica Miljanović i Edin Mušić učestvovali su na plenarnom zasjedanju PSSEECP-a, koje je, pod predsjedavanjem Republike Grčke, održano u Atini 1. i 2. juna 2022. godine.

Devetoj plenarnoj sjednici Parlamentarne skupštine SEECP-a prethodilo je održavanje sastanaka glavnih odbora i Stalnog odbora. Sastanci Glavnog odbora za socijalni razvoj, obrazovanje, istraživanje i nauku, Glavnog odbora za pravosuđe, unutrašnje poslove i sigurnosnu saradnju te Glavnog odbora za privredu, infrastrukturu i energiju imali su za cilj pripremiti nacрте izvještaja i rezolucija s ranije održanih sastanaka, za usvajanje na 9. plenarnoj sjednici PSSEECP-a.

Glavni cilj sastanka Stalnog odbora PSSEECP-a bio je usvajanje dokumenata plenarne sjednice, glavnih odbora, dnevnog reda plenarne sjednice te nacрта Završne deklaracije, koji su usvojeni jednoglasno. Tome je prethodila dugotrajna i konstruktivna rasprava svih učesnika Procesa saradnje o velikom broju pristiglih amandmana na tekst Završne deklaracije.

Na sastancima i plenarnoj sjednici učestvovali su predstavnici: Ankare, Atine, Bukurešta, Ljubljane, Podgorice, Prištine, Sarajeva, Skoplja, Sofije, Tirane, Zagreba, Ministarstva vanjskih poslova Republike Grčke, Regionalnog vijeća za saradnju (RCC) i Regionalnog vijeća za parlamentarnu saradnju (RSPCSEE)

Glavna tema plenarnog zasjedanja PSSEECP-a bila je posvećena Ciljevima održivog razvoja za ekologiju i uticaju krize na Jugoistočnu Evropu, s posebnim osvrtom na sigurnost energetskog snabdijevanja regiona i na poljoprivredno-prehrambeni lanac.

Deveta plenarna sjednica započela je uvodnim obraćanjem **Nj. E. Constantine An. Tassoulasa**, predsjednika Parlamenta Grčke, koji je posebno naglasio da se zasjedanje, nažalost, odvija usred žestokog vojnog sukoba u srcu našeg kontinenta, koji će, osim tragičnih gubitaka ljudskih života, imati nesagledive posljedice za okoliš Jugoistočne Evrope i

evropskog kontinenta općenito. Istaknuo je da je za Republiku Grčku predsjedavanje Parlamentarnom skupštinom Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi identificirano s odgovornošću za koordiniranim radom, s ciljem ostvarivanja dobrobiti svih partnera. Tassoulas je potvrdio da je u aktualnoj globalnoj konjunkturi učvršćivanje zajedničke volje za sigurnošću i prosperitetom te jačanje horizontalnih i vertikalnih veza za zajedničko djelovanje ključno za budućnost naše regije, zbog čega je grčko predsjedavanje (CiO) kao središnji moto usvojilo „Jačanje sinergije u jugoistočnoj Evropi”. „Atina je vjerovala i usredotočila se na dodatnu vrijednost sinergije između međunarodnih i regionalnih organizacija, javnog i privatnog sektora, civilnog društva i svih aktera na društvenom, ekonomskom i političkom nivou", nastavio je Tassoulas. Zaključio je da je atinsko predsjedništvo poseban naglasak stavilo na evropsku perspektivu učesnika Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi, s dubokim uvjerenjem da se Proces koristi kao odskočna daska za daljnje jačanje ambicija i podrška naporima članica Procesu, dok nastavljaju na svom putu prema evropskim integracijama.

Borjana Krišto zamjenica predsjedavajućeg Predstavničkog doma PSBiH istakla je kako je SEECIP u sinergiji s procesom stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji, pomogao da se u posljednje dvije decenije ovaj region transformira iz regiona otvorenih sukoba i netrpeljivosti u region saradnje i prosperiteta zasnovanog na zajedničkim interesima.

Krišto se također osvrnula na pitanje sigurnosti snabdijevanja energijom u situaciji krize uzrokovane ratom u Ukrajini, te pandemijom koronavirusa. U svom izlaganju naglasila je da je, uprkos rizicima povezanim sa zavisnošću o vanjskim izvorima energije, nužan sveobuhvatan pristup energetske politici u svrhu osiguravanja nesmetanog snabdijevanja energentima za domaćinstva i privredu.

Krišto je još jednom ukazala na to da za Bosnu i Hercegovinu, iako se suočava s mnogim rizicima i izazovima, još uvijek najveći izazov predstavlja izmjena izbornog zakona utemeljena na demokratskim standardima uvažavanjem demokratski izražene političke volje sva tri konstitutivna naroda. U vezi s tim, potcrtala je kako je neophodno da svaki konstitutivni narod ima pravo da izabere svoje političke predstavnike u za to Ustavom predviđenim institucijama, odnosno Predsjedništvu BiH i domovima naroda.

Tokom plenarne sjednice učesnicima su se obratili i drugi predsjednici parlamenata i šefovi delegacija država članica PSSEECIP-a.

Derya Bakbak (Ankara), potvrdila je da Jugoistočna Evropa ima veliki potencijal na svim poljima, ali doživljava neviđene ekološke izazove, pri čemu nijedna članica Procesu nije imuna na negativne efekte degradacije okoliša i gubitka biološke raznolikosti. Naglasila je da će provođenje Agende za održivi razvoj 2030. i tri temeljne konvencije UN-a: o klimatskim promjenama, o borbi protiv dezertifikacije i o „bioraznolikosti“ nedvojbeno promovirati održiviji okoliš i razvoj. Bakbak je govorila i o uticaju pandemije COVID-19, koja je produbila postojeće nejednakosti i dodatno otežala postignuća Agende 2030, te o učincima klimatskih promjena i rastućih geopolitičkih napetosti koje, nažalost, ugrožavaju globalnu sigurnost hrane, ali i razvojne izgleda. „Rastuće cijene goriva, gnojiva i hrane zbog rata dodatno otežavaju pristup hrani u mnogim regijama, što predstavlja ozbiljan rizik za globalnu sigurnost

hrane”, nastavila je Bakbak, izjavivši da se trenutno oko 800 miliona ljudi širom svijeta suočava s glađu, a 193 miliona ljudi suočava se s akutnom krizom hrane. Zaključno, ustvrdila je da je primarni cilj Ankare u oblasti energetike osigurati i konsolidirati sigurnost snabdijevanja energijom te da, u skladu s tim ciljem, do izražaja dolazi maksimalno korištenje domaćih i obnovljivih izvora, povećanje energetske efikasnosti te učvršćivanje rutne i resursne raznolikosti u uvoznim energentima.

Christos Dermentzopoulos (Atina) utvrdio je da su Milenijska deklaracija Ujedinjenih naroda i Agenda za održivi razvoj 2030. postavili održivost u srž, međunarodne arene, nastojeći promovirati sve tri dimenzije održivog razvoja: privrednu, društvenu i ekološku, na uravnotežen i integriran način. Uprkos tome, nastavio je Dermentzopoulos, milijarde ljudi još uvijek žive u ekstremnom siromaštvu, lišeni osnovnih uslova za pristojan život, kao što su primjerena hrana, pristup čistoj vodi i sanitarnim čvorovima, pristojan rad i odgovarajući smještaj. Naglasio je da je posljednjih mjeseci došlo je do ogromnog povećanja troškova energije, zajedno s rastućom inflacijom te da moramo pronaći rješenja za osiguranje snabdijevanja energijom iz trećih zemalja fosilnim gorivima, kao i ubrzati uvođenje inovativnih tehnologija u energetska mješavinu, kako bismo zadržali cijene na navoima koji neće ometati privredni rast.

Vasile Nagy (Bukurešt) istaknuo je snažnu podršku Bukurešta proširenju EU s partnerima na Zapadnom Balkanu, pogotovo u vremenima kad se suočavamo s najozbiljnijom sigurnosnom krizom u posljednjih nekoliko desetljeća. Naglasio je i značajan uticaj ruske agresije na poljoprivrednu sezonu u Ukrajini, posebno se osvrnuvši na blokadu luka u Ukrajini. Pozdravio je hitne mjere koje je Evropska komisija preduzela u tom kontekstu, kako za pomoć Ukrajini da osigura sigurnost hrane za svoje građane, tako i za očuvanje uloge Ukrajine kao najvećeg izvoznika poljoprivrednih dobara. Potvrdio je da Bukurešt, također, neumorno doprinosi tom cilju olakšavajući ukrajinski izvoz iz luke Constanta. Istaknuo je da je energetska sigurnost od kapitalne važnosti u novom kontekstu te pozdravio priznanje koje je Evropska komisija dala prirodnom plinu kao mostnom gorivu za pravednu energetska tranziciju. Potvrdio je da rumunske vlasti ostaju otvorene za nastavak dijaloga s investitorima kako bi se stvorili uslovi za vađenje rezervi plina iz Crnog mora, čime bi se doprinijelo smanjenju nesigurnosti, stvaranju jačih demokratija, te osiguralo da stanovništvo ima dovoljno hrane i energije, u čistom okolišu.

Danijela Đurović (Podgorica) naglasila je da je Crna Gora, kao učesnica Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi već 15 godina i buduća predsjedavajuća ovom regionalnom inicijativom, snažno posvećena primarnim ciljevima SEECF-a, među kojima su: jačanje dobrosusjedskih odnosa, saradnja u područjima sigurnosti, privrede, pravosuđa, unutrašnjih poslova, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, kao i promoviranje kulturne i socijalne saradnje. Đurović je potvrdila da je Crna Gora Ustavom proklamirana ekološka država te da u skladu s evropskim zelenim dogovorom i energetska politikom EU planira daljnji razvoj energetska sektora kroz tranziciju zelene energije i dekarbonizaciju, povećanje korištenja energije iz obnovljivih izvora i poboljšanje energetska efikasnosti, kao i izgradnju infrastrukture za povezivanje sa susjednim energetska sistemima. Govoreći o uticaju krize na poljoprivredno-prehrambeni lanac, Đurović je zaključila da je neophodna ciljana i koordinirana akcija, koja

podrazumijeva da države svoja poljoprivredna tržišta drže otvorenim, predvidljivim i transparentnim, da ne gomilaju zalihe i da ne uvode neopravdane restrikcije na izvoz poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Zaključno, navela je prioritete crnogorskog predsjedavanja PSSEEC-a (CiO): jačanje sigurnosne saradnje, zaštitu ljudskih prava, vladavinu prava i osnaživanje demokratskih institucija, unapređenje ekonomske saradnje i infrastrukturne povezanosti, zelenu tranziciju, daljnje ublažavanje i nadilaženje zdravstvenih, ekonomskih i drugih posljedica pandemije COVID-19 i evropsku integraciju država kandidata iz regije Jugoistočne Evrope.

Glauk Konjufca (Priština) istakao je da je invazija Rusije na Ukrajinu direktno uticala na regionalnu sigurnost, uključujući snabdijevanje energijom i poljoprivredno-prehrambenim proizvodima, te da će rastuće cijene energije i hrane teško opteretiti domaćinstva niskim prihodima, koja troše puno veći dio svog prihoda na osnovne potrebe kao što su hrana i grijanje. Na kraju, pozvao je članice Procesa na podršku u nastojanju Prištine za liberalizacijom viznog režima, članstvom u Evropskom vijeću, statusom kandidata za EU, članstvom u NATO-u i članstvom u drugim međunarodnim mehanizmima.

Talat Džaferi (Skoplje) istaknuo je da je Republika Sjeverna Makedonija jedna od 193 države koje su službeno usvojile Agendu za održivi razvoj do 2030, koju je usvojila Generalna skupština Ujedinjenih naroda u septembru 2015. godine. Pozvao je na nastavak zajedničke saradnje svih članica Procesa, budući da se samo zajedno, solidarno i na ravnopravnim osnovama može nositi sa svim izazovima koje nameću uticaj klimatskih promjena u različitim oblastima života, među kojima su prioritet sigurnosti opskrbe energetskog i poljoprivrednog lanca.

Javor Božankov (Sofija) naglasio je da je postavljen zajednički cilj zaustavljanja degradacije ekosistema obnavljanjem ekosistema, jer samo uz zdrave ekosisteme možemo poboljšati egzistenciju ljudi, suprotstaviti se klimatskim promjenama i zaustaviti kolaps biološke raznolikosti. „Današnja situacija, uzrokovana ratom u Ukrajini, dinamično je promijenila dnevni red Evrope“, nastavio je Božankov, te potvrdio da nakon jednostrane obustave isporuke plina iz Rusije u Bugarsku, treba napraviti novu energetska kartu na osnovu novih interkonektora koji su nam dostupni i optimizirati energetska raznolikost. Istaknuo je da je energija postala oružje te da naš odgovor treba biti solidarnost jer energetska sigurnost nije nacionalno već regionalno pitanje. Potvrdio je da je bugarska politika razvoja plinske infrastrukture direktno povezana s pozicioniranjem zemlje kao jednog od glavnih centara za distribuciju plina u jugoistočnoj i centralnoj Evropi. Zaključno, govoreći o poljoprivredno-prehrambenom lancu, istaknuo je prioritet prilagođavanja poljoprivrede Bugarske agro-okolišu, koji je emanacija ideje održive "zelene" budućnosti i nudi jasne principe zaštite okoliša, flore i faune.

Eduard Shalsi (Tirana) istaknuo je važnost podrške svim zemljama koje teže pridruživanju EU kao i jačanje mehanizama usmjerenih na zbližavanje evropskih parlamenata i međusobnu razmjenu najboljih praksi. Shalsi je dao veliku važnost razvoju djelatnosti zaštite prirode; kao i važnost zajedničkih dugoročnih planova za postizanje ciljeva održivog razvoja do 2030. godine.

Ivana Posavec Krivce (Zagreb) istakla je da Hrvatska prepoznaje važnost uključive regionalne saradnje i dobrosusjedskih odnosa za stabilnost regije Jugoistočne Evrope i evropski put tih zemalja te da je za Hrvatsku prostor Jugoistočne Evrope od strateškog značaja, interesa i prioriteta u političkom, privrednom i sigurnosnom smislu. Naglasila je da, s obzirom na situaciju u Ukrajini, koju Hrvatska aktivno prati i priprema mjere za odgovor na ovu krizu. U tom kontekstu, zajednički cilj EU je dekarbonizacija Evrope do sredine stoljeća. U svjetlu regionalne saradnje, Posavec Krivec se saglasila da „Green Deal” svakako predstavlja dobru osnovu za saradnju sa zemljama Jugoistočne Evrope, koje mogu razvijati zajedničke projekte s ciljem postizanja privrednog oporavka, rasta i dekarbonizacije energetskog sektora.

Tokom rada 9. plenarne sjednice Parlamentarne skupštine Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi izabran je sastav glavnih odbora u mandatu 2022/2023: Podgorica će predsjedavati Glavnim odborom za privredu, infrastrukturu i energetiku dok će Priština predsjedavati Glavnim odborom za pravosuđe, unutrašnje poslove i sigurnosnu saradnju i Glavnim odborom za socijalni razvoj, obrazovanje, istraživanje i nauku.

Zasjedanje PSSEECp-a u Atini okončano je usvajanjem Završne deklaracije u kojoj je pružena snažna podrška svim zemljama članicama SEECp-a koje se nalaze u procesu pridruživanja Evropskoj uniji.

U ovom dokumentu države članice SEECp-a pozvane su da preduzmu aktivnosti s ciljem zaštite okoliša u okviru održive privrede, da podstaknu pravnu, naučnu, tehnološku i komercijalnu saradnju u oblasti održivog razvoja kako bi se podržala sigurnost snabdijevanja energijom, kao i da promoviraju razmjenu znanja i iskustava u vezi s inovacijama i tehničkom podrškom za nesmetani promet robe poljoprivredno-prehrambenog lanca.

Na kraju, predsjednik Tassoulas i formalno je predao predsjedavanje PSSEECp-a Podgorici, zaželio mnogo uspjeha u budućem radu i zaključio 9. plenarnu sjednicu PSSEECp-a.

Izvještaj pripremila:
Sekretarka Delegacije

Jadranka Radović

Izvještaj odobrila:
Zamjenica predsjedavajućeg
Predstavničkog doma PSBiH
Borjana Krišto

Dostaviti:

- Kolegiju Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH
- Kolegiju Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH
- Kolegiju Sekretarijata Parlamentarne skupštine BiH
- Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma
- Komisija za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda
- a/a